

BLOG BROJ: 52

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

**(NE)USPJESI PRVE MINISTRICE
VANJSKIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

AUTORICA: IVANA VUČETIĆ
Oktobar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i
Hercegovina

Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink

Tel.: +387 33 722 010

Fax: +387 33 613 505

e-mail: fes@fes.ba

www.fes.ba

DTP: Adisa Ošijan

Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline -
Freepik.com

Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne
moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-
Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za
tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-
Stiftung.

U partnerstvu sa:

Vanjskopolitička inicijativa BH

VUČETIĆ, IVANA

Aktuelna vanjska politika: "(Ne)Uspjesi prve
ministrice vanjskih poslova Bosne i Hercegovine" /
Ivana Vučetić - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung,
2022. - 6 str. A4 format

(Ne)Uspjesi prve ministrice vanjskih poslova Bosne i Hercegovine

Autorica: Ivana Vučetić

U trinaestom sazivu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (VMBiH) na čelu Ministarstva vanjskih poslova (MVP) BiH nalazila se Bisera Turković. Dugogodišnje iskustvo u diplomatiji izgradila je kao ambasadorica u državama poput Hrvatske, Mađarske i Katara te u OSCE-u i UN-u ali kao i ministrica za evropske integracije (MEI) (2000-2001). Sticanjem pozicije u MEI, Turković je postala prva žena u sastavu VMBiH poslijeratne BiH, te čini jednu od ukupno sedam žena koje su kao ministrice učestvovala u radu VM.

Rodna neravnopravnost standardan je trend u bh. politici - na Općim izborima 2018. godine žene su sačinjavale 16% nositelja kandidatskih lista, te je na Lokalnim izborima 2020. godine bilo je samo 6,8% posto kandidatkinja za čelnice općina/gradova. Također, na Općim izborima 2018. godine, od 223 mjesta koja građani direktno biraju u entitetske i državni zakonodavni organ, ženama je pripalo 20% mandata, to jeste 44 mjesta, što je pad za 6% u odnosu na mandatni period 2014 - 2018. Rodna ravnopravnost ne može garantirati dobro ili loše upravljanje ili izvršavanje vlasti, pa tako i muškarci i žene mogu biti iznimno uticajni, ali i iznimno loši lideri.

Obećanja - radovanja?

Nekolicina afera, neispunjena predizborna obećanja i druga „zapinjanja“ izgleda da ipak nisu ostavila negativan dojam o Turković, imajući u vidu da je tokom svoje prve političke kandidature na Općim izborima 2022 ostvarila više od 15 hiljada glasova (preliminarni rezultati). Preuzimajući poziciju ministrice vanjskih poslova krajem 2019. godine, Turković je istakla da MVP mora da djeluje u političkom i ekonomskom smislu sa zadatkom da promoviše napredak kroz javnu diplomatiju, pronalazi adekvatna tržišta za izvoz iz Bosne i Hercegovine te da radi na privlačenju adekvatnih stranih ulagača.

Pri ulasku u VMBiH cilj Stranke demokratske akcije (SDA) bio je ispuniti niz datih obećanja u sferi vanjske politike, njih osamnaest. Prema istraživanju Istinomjera, Bisera Turković, kao ministrica vanjskih poslova te članica SDA, nije postigla famozne rezultate pa tako nijedno od navedenih osamnaest obećanja nije ispunjeno u potpunosti, dok je veći broj istih ispunjen manjim dijelom (9), nekolicina je ispunjena djelimično (2) ili u većoj mjeri (2), a veći broj nije primio nikakvu pažnju (5).

Paušalno je, naravno, govoriti o ovome kao potpunoj krivici ministrice Turković, s obzirom na to da se brojne odluke glasaju u čitavom VM, ali važno je naglasiti da je nedostatak posvećenosti određenim temama bio jedan od katalizatora ovakvih rezultata.

COVID – 19 kriza

Prva žena na ovoj poziciji često se spoticala na određenim preprekama – odmah na početku karijere kao MVP „zapela“ je za bh. MAP (Godišnji Akcioni plan za pristupanje NATO savezu), a krajem 2020. godine bila je na rubu gubljenja pozicije radi intervju gdje govorila o ukidanju entiteta. Nabavka vakcina u 2021. godini bila je primjer neefektivnosti MVP tokom pomenute pandemije, oslikavajući tendenciju bh. političara da se oslanjaju na „veliku braću i sestre“. Donacije vakcina „iz komšiluka“, ali i iz čitave Evrope postale su svojevrsno postignuće za Turković pa je tako ona (te njene stranačke kolege) često definisala uspjeh Ministarstva vanjskih poslova BiH (kao i drugih organa vlasti) kroz donacije vakcina iz Austrije, Kine, Evropske Unije. Uz to, Turković je prvu polovinu 2021. godine učestalo pomjerala rokove dostave vakcina.

I dok je bh. stanovništvo bilo u neznanju o dolasku vakcina u BiH, ministrica je komentarisala donaciju 5.000 doza iz Srbije za Federaciju BiH, ističući da se donirane AstraZeneca vakcine proizvode u Indiji, obrazlažući da „ova indijska vakcina nema dozvolu za upotrebu u Evropi, za razliku od vakcine AstraZeneca koja je proizvedena u EU“. Ova izjava bila je potpuno netačna, s obzirom je u augustu 2021. godine ColdShield vakcina postala najpriznatija u čitavoj Evropi. Državni zastupnici (zastupnici/e u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH) Turković su krajem marta 2021. godine pozvali na odgovornost nakon nedostatka reakcije na dopis ambasadora BiH u Rusiji o mogućnostima direktne nabavke vakcine, no ministrica toj sjednici nije prisustvovala

Hurme i druge donacije

Turković će brojni u BiH upamtiti po tzv. slučaju „Hurma“ – tokom pandemije COVID – 19 tada u punom jeku u BiH, ambasador Kraljevine Saudijske Arabije u BiH Osama bin Dakhel al-Ahmedi uručio je pedeset tona hurmi u cilju pomoći tokom navedene kobne i globalne situacije. Pomoć je uslijedila nakon ministricine posjete Saudijskoj Arabiji pa se tako bh. javnost, ali i uticajne osobe nisu suzdržale kritika, satire, komedije ali i razočaranja. O stvarnoj koristi dodjeljenih hurmi i danas nemamo nikakvih dokaza.

Ministrica je, u drugom medijskom obraćanju, u ovom mandatu također iskoristila priliku etiketirati bh. građane/ke kao razmažene jer umor u borbi za bolju BiH upravo biva glavna odrednica navedene razmaženosti. Dosta se građana/ki osjetilo uvrijeđeno tom etiketom, posebno nakon što je objavljeno da ministrica koristi službena vozila izvan radnog vremena. Turković je kasnije istakla da se ne može odreći zaštite, što je kasnije potvrdila i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (DKPT BiH). Valjano je istaći da je ovo ipak samo određeni broj „situacija“ koje su zadesile ministricu tokom mandata 2018 – 2022, pa tako stavke kao netačne tvrdnje o vakcinama, respiratori te nepotizam nisu izbjegle ni ovu dužnosnicu.

Dramatizacija politike i izvršne vlasti

Tokom trogodišnjeg angažmana u MVP Biseru Turković su pratili veliki uspjesi, ali po mišljenju brojnih – i veliki neuspjesi. Ipak, valjano je reći da je ministrica imala nekog uspjeha u svom radu, posebno pri osiguravanju jače saradnje sa zemljama u regionu, što se ogledalo u otvaranju dva generalna konzulata BiH tokom 2022. godine, pri čemu je jedan otvoren u Novom Pazaru, a drugi u Rijeci. Neminovno je da je Turković svojoj poziciji bila posvećena te da je izvršavala obaveze koje dolaze sa pozicijom MVP, ali turbulentno i burno djelovanje na bh. političkoj sceni zasjenilo je većinu diplomatskih i vanjskopoličkih diskusija, nastupa i razgovora. Čak je i obraćanje u Ujedinjenim narodima bilo popraćeno skandalom, s obzirom na diskusiju sa ruskim ambasadorom u Ujedinjenim narodima Vassilyom Nebenzijom u junu 2021. godine. O tome koliko su političke diskusije i banalni politički promašaji efektivni za postizanje uspjeha na bh. političkoj sceni lako je govoriti, ali se nakon toga valjano zapitati koliko takve karakteristike aktera koji „nastupaju“ na međunarodnoj sceni utiču na reputaciju Bosne i Hercegovine, njenih političkih aktera, ali i građana.